

Krňanský Miroslav Josef

(1898–1961)

[1920]–1952

Inventář

Název archivu:	Národní filmový archiv, Praha
Název archivní pomůcky:	Krňanský Miroslav Josef (1898–1961)
Časové rozpětí fondu:	[1920]–1952
Druh archivní pomůcky:	Inventář
Číslo listu NAD:	100
Evidenční číslo pomůcky:	29
Jméno zpracovatele:	Malinová Helena
Místo a rok vyhotovení archivní pomůcky:	Hradištko pod Medníkem, 1997

ÚVOD

Miroslav Josef KRŇANSKÝ, filmový režisér, scenárista, herec, průkopník čs. filmu, se narodil 22. listopadu 1898 v Praze.

Vyučil se kominíkem, ale záhy se projevil jeho umělecké sklony účinkováním v holešovickém divadle Uranie. K filmu přišel za 1. světové války v r. 1916 jako válečný filmový reportér a po válce již zůstal filmu věrný. Z jeho podnětu byla v červenci 1920 založena filmová společnost Albatros za spoluúčasti ředitele a hlavního režiséra divadla Uranie Bohumila Kováře (1865–1931), který umožnil natáčení filmů na dvorku Uranie, dal k dispozici divadelní dekorace a zajišťoval herce. Krňanský psal náměty a scénáře, sám je režíroval a hrál v nich hlavní role.

V letech 1920–1921 natočil v Albatrosfilmu pět krátkometrážních hraných filmů: *Billy v Praze* (1920), *Trampoty divadelního ředitele* (*Trampoty ředitele Mastibulky*, 1920), *Známost z inserátu* (1920), *Promoce* (1921) a *Sázka o hubičku* (1921). Jeho první filmy se však nedochovaly.

V r. 1921 výrobní Albatros ukončila svou činnost, Krňanský začal pracovat pro jiné společnosti a věnoval se výhradně režii. Svůj první celovečerní film *Likérová princeznička* (1922) natočil pro společnost Axa-film. Koncem r. 1924 měl premiéru Krňanského film *Píseň života* (*Poslední píseň*), melodramatický příběh o odloženém dítěti, které je ve skutečnosti dcerou velkostatkáře. Přes slabé libreto měl film v tehdejší hluboké krizi českého filmu slušný komerční úspěch.

Od r. 1925 se M. J. Krňanský specializoval na filmové adaptace většinou umělecky nenáročných literárních předloh K. L. Kukly, Jana Klecandy a zejména Ignáta Herrmanna, kterého si Krňanský zvláště oblíbil. Podle jeho románu natočil v r. 1925 film *Vdavky Nanynky Kulichovy*, prostý idylický snímek, popisně ztvárněný, z uměleckého hlediska ne příliš důležitý, který však svým nečekaným úspěchem u diváků znamenal první signál oživení české filmové výroby.

V r. 1927 se stal Krňanský členem výboru nově ustanoveného Svazu filmových pracovníků v Praze. Téhož roku natočil podle románu Josefa Adlera špionážní film *Krásná vyzvědačka* s Bronislavou Livií a J. W. Speergerem v hlavních rolích. Film byl nejdříve cenzurou zakázán jako protimaďarský (přestože v něm přímo o Maďarsku nebyla nikde ani zmínka), ale po úpravě byl uvolněn k promítání.

Byla k němu vydána dobře vypravená brožura, jaké se dosud nedostalo žádnému českému filmu a cenzurní zákaz prospěl tomuto spíše podprůměrnému filmu jako dobrá reklama.

Další film Krňanského z r. 1927 *Bahno Prahy* podle novely Karla Ladislava Kukly (scénář J. Adler spolu s Krňanským) se opět nevyhnul slabinám v režijním zpracování – neměl jednotnou linii ani dramatickou gradaci, pohyblivé obrázky spíše jen ilustrovaly děj, místo aby jej vytvářely.

Námětově nejhodnotnějším filmem Miroslava J. Krňanského v éře němého filmu byla *Pohorská vesnice* (1928) podle románu B. Němcové. Film byl v r. 1933 znovu vydán v ozvučené verzi. Přestože adaptace byla zatížena literárností předlohy a děj s mnoha vedlejšími zápletkami se nepodařilo skloubit v jednotné dějové pásmo, byl film považován za lepší průměr. Byly však pominuty sociální aspekty literární předlohy a Wassermanův scénář i Krňanského režie kladly důraz především na milostný příběh.

Film *Modrý dým* rovněž z r. 1928 zůstal nedokončen pro náhlé úmrtí herce Karla Nolla a následné soudní spory společnosti A.B. s výrobcem K. Špelinou.

V r. 1929 natočil Krňanský dva filmy podle románů Jana Klecandy: *Adjunkt Vrba* a *Starý hřích*, z nichž druhý byl podle tehdejší kritiky zdařilejší, i když ne dokonalý.

I ve zvukové éře pokračoval Krňanský v adaptacích děl českých spisovatelů a bývá proto někdy označován jako „nejčeštější ze všech režisérů“. Podle námětu F. X. Svobody natočil snímek *Černý plamen*, který byl vyroben již v r. 1929, ale byl dodatečně ozvučen a uveden v r. 1931. Prvním zcela zvukovým filmem Krňanského byl tedy film *Kariéra Pavla Čamrdy* (1931) podle románu I. Herrmanna, charakterizovaný jako nenáročný, ale svědomitě zpracovaný.

K řadě tzv. „vlasteneckých“ filmů, které se objevily po příchodu zvukového filmu, patří i obraz venkovského života v Podkrkonoší z doby obrozenecké *Zapadlí vlastenci* (1932) podle románu K. V. Raise. Jeho premiéra byla již předem určena na den 28. října. Tento film byl hodnocen jako popisný snímek nevybočující z hranic vkusu, ale také filmově nijak výrazný.

Krňanského osvědčenou formu klidného epického vyprávění má i film z r. 1933 *Ze světa lesních samot* podle románu Karla Klostermanna. Zde Krňanský

spolupracoval zdařile s mladými talentovanými tvůrci O. Vávrou (scénář) a E. F. Burianem (hudba). V téže roce byl synchronizován němý film Krňanského *Starý hřích* a do filmu bylo dodatečně natočeno i několik zvukových scén.

V r. 1937 Krňanský opět čerpá z díla svého oblíbeného Ignáta Herrmanna idylickým filmem z maloměšťáckého prostředí *Otec Kondelík a ženich Vejvara*.

V r. 1940 uspořádalo Filmové ústředí pro Čechy a Moravu ve spolupráci s vedením Filmových ateliérů Baťa přehlídku Filmové žně 1940. Krňanský zde obdržel cenu kulturní rady za svůj film *Artur a Leontýna*, který byl natočen opět podle románu Ignáta Herrmanna.

Krok kupředu v tvorbě Krňanského znamenal jeho pokus o současné společenské komorní drama – film *Gabriela* natočený podle původního filmového námětu spisovatele Vladimíra Neffa v r. 1941. Byl to poněkud uměle vykonstruovaný příběh, ale tento žánr moderního společenského filmu byl pro Krňanského dosud neobvyklý.

Za okupace se Krňanský pokusil o jakousi obdobu Rovenského *Řeky* v příběhu o probouzejících se citových vztazích mladých lidí *Žízňivé mládí* (1943) podle námětu Alexandra Špačka (krycí jméno komunistického spisovatele Karla Nového). Avšak i tentokrát zůstalo pouze u vyprávění vnějšího příběhu, hlubší ponoření do nitra postav a zobrazení jejich vnitřních konfliktů se režisérovi nepodařilo.

Po 2. světové válce natočil Krňanský už jen jediný, nepřilíš úspěšný film *Nikola Šuhaj* (1947) podle románu Ivana Olbrachta a spolupracoval na stříhovém snímku ze starých českých filmů s Vlastou Burianem *Kolotoč humoru* (1953).

V letech 1948–1961 pracoval ve filmotéce Čs. filmového ústavu, kde uplatnil své znalosti němého filmu i zvukového filmu předválečného období při identifikaci a rekonstrukci archivních filmů.

Miroslav Josef Krňanský zemřel 20. srpna 1961 v Praze. Byl to prostý člověk, což ostatně ani nikdy nezastíral. Ke své režijní práci však přistupoval poctivě a svědomitě, se snahou o poetiku, idyličnost a tzv. lidovost, která by vyhovovala vkusu nejširší vrstvy diváků. To se mu v řadě případů podařilo, jeho filmy měly většinou značný komerční úspěch a přes svou nenáročnost a filmovou nevýraznost nevybočovaly z hranic vkusu. Přínosem Krňanského bylo i jeho objevování nových,

více či méně úspěšných, talentů pro český film. Jméno Miroslava Josefa Krňanského nesporně patří k průkopníkům české kinematografie.

Osobní fond M. J. Krňanského neobsahuje žádný životopisný materiál, jednotlivé písemnosti (zvláště korespondence – inv. č. 2–7) byly roztroušeny mezi ostatními písemnými archiváliemi. Dochoval se rukopis nerealizovaného scénáře (Hory Matky Boží – inv. č. 8) a složky s nalepenými výstřižky o Krňanského filmech (inv. č. 14–22), které pravděpodobně sám takto uspořádal.

29. 11. 2002 zakoupil NFA od kameramana Jasoně Šilhana obraz – olej, jehož autorem je rež. Krňanský (viz inventář III. c, inv. č. 9a). Obraz je uložen v depozitáři p. ředitele Opěly, Malešická 14.

V r. 2008 bylo při pořádání fondu Bio U Vejvodů (list NAD č. 135) nalezeno několik dalších písemných materiálů z pozůstalosti Miroslava J. Krňanského. Jsou uvedeny v inventáři (sign. VIII., inv. č. 23–25) a pod touto signaturou uloženy v kartonu.

Použitá literatura:

Šárka Bartošková, Luboš Bartošek: *Filmové profily. Českoslovenští scenáristé, režiséři, kameramani, hudební skladatelé a architekti hraných filmů*, Čs. filmový ústav, Praha 1986.

Československý biografický slovník, Encyklopedický institut ČSAV, ACADEMIA, Praha 1992.

Český hraný film I 1898-1930, NFA, Praha 1995.

Zdeněk Štábla: *Data a fakta z dějin čs. kinematografie 1896–1945*, sv. 2, 3 a 4, Československý filmový ústav, Praha 1989–1990.

FILMOGRAFIE MIROSLAVA JOSEFA KRŇANSKÉHO

Němé filmy:

- 1920: Billy v Praze (N, S, R, H), Trampoty divadelního ředitele (Trampoty ředitele Mastibulky – N, R, H), Známost z inserátu (N, S, R, H)
- 1921: Promoce (N, R spol. s Igorem Koušou, H) – nedokončeno, Sázka o hubičku (R spol. s Igorem Koušou, H)
- 1922: Likérová princeznička (N, R)
- 1924: Píseň života (Poslední píseň) – R
- 1925: Příběh jednoho dne (V, S spol. s Václavem Wassermanem, R), Vdavky Nanyňky Kulichovy (R)
- 1927: Bahno Prahy (S s Josefem Adlerem, R), Krásná vyzvědačka (S spol. s Josefem Adlerem, R)
- 1928: Modrý dým (S, R), Páter Vojtěch (H), Pohorská vesnice (R)
- 1929: Adjunkt Vrba (R), Loretánské zvonky (V, D, R), Starý hřích (R), Z českých mlýnů (R spol. s Ferry Seidlem)

Zvukové filmy:

- 1931: Černý plamen (R), Kariéra Pavla Čamrdy (R)
- 1932: Zapadlí vlastenci (R)
- 1933: Ze světa lesních samot (R)
- 1935: Bezdětná (R)
- 1937: Otec Kondelík a ženich Vejvara (R)
- 1938: Pod jednou střechou (S spol. s Antonínem Špatenkou, R)
- 1940: Artur a Leontýna (S spol. s Karlem Melíškem, R)
- 1942: Gabriela (S spol. s Vladimírem Neffem, R)
- 1943: Žíznivé mládí (R)
- 1947: Nikola Šuhaj (S, R)
- 1953: Kolotoč humoru (stříhový, N, R spol. s Bohumilem Brejchou)

Osobní fond Miroslava Josefa KRŇANSKÉHO

* 22. 11. 1898 - † 20. 8. 1961

INVENTÁŘ

sign inv. č.	obsah	počet kusů	časový rozsah	karton č.
-----------------	-------	---------------	------------------	--------------

I. ŽIVOTOPISNÝ MATERIÁL

I d) Hospodářské a majetkové záležitosti

1	Směnka Kontinentální průmyslové a obchodní akciové společnosti	2	1934	1
---	--	---	------	---

II. KORESPONDENCE

II. b) Osobní – 5) Dopisy úřadů a institucí (řazeno chronologicky)

		počet ks		
		obdrž.	odesl.	
2	Ministerstvo informací	1	0	1947
3	Státní výroba celovečerních filmů	1	0	1947
4	Čs. státní film	1	0	1948
5	Kabinet ministra informací	1	0	1948
6	Syndikát českých spisovatelů	1	0	1949
7	Sekretariát ministra informací a osvěty	1	0	1952

III. ODBORNÁ, UMĚLECKÁ A LITERÁRNÍ ČINNOST

III. b) Literární činnost: 2) scénáře, film. libreta a náměty

8	Hory Matky Boží, scénář podle povídky V. Beneše zpracovali J. M. Krňanský a Mir. Bartoš, 60 str. – rukopis	1	[1920]–[1930]
9	Její první láska – fraška o třech dějstvích (Asta filmu), 11 str. – strojopis	1	[1920]–[1930]

III. c) Umělecká činnost

9a	Obraz - olej, 30x40 cm, krajina s kopcem v pozadí, signováno Krňanský 1940, zarámováno – uložen v depozitáři mimo karton	1	1940

IV. VEŘEJNÁ ČINNOST

IV. b) Smlouvy na filmy

10	Svolení Elišky Krásnohorské ke zfilmování Svěhlavičky 1 str. – strojopis	1	1925
11	Potvrzení o zaplacení Ignátu Herrmannovi za povolení k filmování Příběhu jednoho dne 1 str. – strojopis	1	1925
12	Smlouva s Boh. Zahradníkem – Brodským ohl. filmu Dům ztraceného štěstí 2 str. – rukopis	2	1926
13	Smlouva mezi Vlad. Neffem, M. J. Krňanským a L. N. Zvěřinou ohl. film. zprac. Pražské čarodějky 1 str. – strojopis	1	1943

V. ILUSTRÁČNÍ MATERIÁL O PŮVODCI FONDU

V. c) Referáty a recenze o pracích původce fondu

Novinové výstřižky o filmech:

- 14 Artur a Leontýna – 30 str. nalep. výstřížků
+ 1 ks samostatně
(viz též složku inv. č. 20 Ze světa lesních samot
– str. 18 – 1 ks) 1940
- 15 Atentát (nerealizován) – 12 str. nalep. výstříž.
(viz též složku inv. č. 16 Bezdětná – str. 39 a 40 – 4 ks) 1936
- 16 Bezdětná – 40 str. nalep. výstřížků 1935
Atentát – str. 39 – 3 ks a str. 40 – 1 ks
Kariéra Pavla Čamrdy – str. 28 – 1 ks a str. 40 – 1 ks
Nikola Šuhaj – str. 29 – 3 ks a str. 30 – 1 ks
Vdavky Nanyňky Kulichovy – str. 1 – 1 ks, str. 29 – 2 ks,
str. 30 – 2 ks
- Černý plamen – viz složku inv. č. 20 Ze světa lesních
samot – str. 47 – 1 ks
- Divoch (pravděpod. nerealiz.) – viz složku inv. č. 22
Různé – str. 1-8 – 52 ks
- Kačka Vomáčená (pravděp. nerealiz.) – viz složku
inv. č. 22 Různé – str. 9 – 3 ks
- 17 Kariéra Pavla Čamrdy – 12 str. nalep. výstřížků 1931
(viz též složku inv. č. 16 Bezdětná – str. 28 a 40 – 2 ks)
- 18 Otec Kondelík a ženich Vejvara 1 ks 1937
- Panenství (nerealiz.?) – viz též složku inv. č. 19
Zapadlí vlastenci – str. 1-6, 8-10 a 12 – 32 ks
- Starý hřích – viz složku inv. č. 20
Ze světa lesních samot – str. 37, 41, 43, 44 – 4 ks
a inv. č. 22 Různé – str. 1 – 1 ks
- 19 Zapadlí vlastenci – 60 str. nalep. výstř. (str. 7-60) 1932
(viz též složku inv. č. 20 Ze světa lesních samot
– str. 48, 49, 52, 54 a 55 – 5 ks)
Panenství – str. 1-6, 8-10 a 12 – 32 ks
Ze světa lesních samot – str. 58-59 – 4 ks
- 20 Ze světa lesních samot – 58 str. nalep. výstříž. 1932–1933
(viz. též složku inv. č. 19 Zapadlí vlastenci – str. 58-59
– 4 ks a složku inv. č. 22 Různé – str. 3 – 2 ks)
Artur a Leontýnka – str. 18 – 1 ks
Černý plamen – str. 47 – 1 ks
Starý hřích – str. 37, 41, 43, 44 – 4 ks

- Zapadlí vlastenci – str. 48, 49, 52, 54, 55 – 5 ks
- 21 Žíznivé mládí 1 ks 1942
- 22 Různé – 9 str. nalep. výstřižků 1933–1942
- Divoch – str. 1-8 – 52 ks
 Kačka Vomáčená – str. 9 – 3 ks
 Starý hřích – str. 1 – 1 ks
 Ze světa lesních samot – str. 3 – 2 ks

VIII. DODATKY

- 23 Dopis Českomoravského filmového ústředí
 - Filmového archivu J. M. Krňanskému (doplnění
 kartotéčních záznamů o film. pracovnících) 1 1944
- 24 *Vilém Rozkoč* (Karel Matěj Čapek-Chod)
 - nástin scénáře (Josef Gruss a J. M. Krňanský) -
 neúplný (pouze 1 fol.- stroj.); poznámky k románu,
 1 fol. – stroj.; hodnocení scénáře (Elbl), 4 fol. -
 stroj. kopie 3 s.d.,1944
- 25 *Na křižovatce* (J. M. Krňanský) - o operním pěvci
 Adolfu Krössingovi a filmu *Píseň života*, 1924,
 6 fol. (neúplné) – stroj. kopie 1 [1920]–[1930]

5. listopadu 1997/Malinová
 Dodatky 25. 2. 2008

Název archivní pomůcky: Krňanský Miroslav Josef (1898–1961)
Časový rozsah pomůcky: [1920]–1952
Počet evidenčních jednotek: 1 karton
Počet inventárních jednotek: 25
Rozsah zpřístupněných archiválií: 0,12 bm
Stav ke dni: 5. 5. 2008
Archivní fond zpracovala: Malinová Helena
Pomůcku sestavila: Malinová Helena
Počet stran: 12

Číslo jednací: .....

Pomůcku schválila: .....

Datum

.....

Jitka Panznerová
vedoucí odd. pís. archiválií

Nově vymezené a revidované evidenční jednotky při GI 2012–2013

Název fondu: **Krňanský Miroslav Josef (1898–1961)**

Datum provedení Generální inventury NAD: 20. 12. 2013

	<i>počet (ks)</i>	<i>inv.č.¹</i>	<i>Uložení (kart.)</i>	<i>poznámky</i>
Kartony				
Kartony	1			
Úřední knihy a rukopisy				
Rukopisy	3	8, 9, 25	1	
Mapy, plány, tech. výkresy, kresby				
Kresby	1	9a	mimo karton	olejomalba
Tisky				
Cenné papíry	2	1 (2)	1	směnky

Ověřená metráž: 0,12 bm

Vyhotovil: Marcela Kalašová

¹ Inventurní číslo a údaje o uložení jsou uvedeny pouze u nově vykázaných dílčích evidenčních jednotek. Údaje v kulatých závorkách za inventurními čísly znamenají počet kusů dílčí evidenční jednotky v daném inventurním čísle. V případě jednoho kusu se údaj „(1)“ neuvádí.